

ULUABAT SULAK ALAN ÇALIŞTAYI

5 Şubat 2022

Gölyazı, Nilüfer

Çalıştay Sonuç Raporu

“Yaşayan Göl Ölmek Üzere”

Günümüzde yaşamlarımızı etkileyen temel sorunlardan biri küresel iklim değişikliğidir. İklim değişikliği, sulak alanlar üzerinde ciddi kırılmalara yol açmaktadır. Oysa ki sulak alanlar, karbon tutma kapasitesinin yüksek olması sebebiyle, iklim değişikliğinin durdurulması ve gezegenin soğutulması açısından hayati öneme sahiptir.

Türkiye’de 14’ü Ramsar Alanı, 59’u Ulusal Öneme Haiz Sulak Alan ve 20’si Mahalli Öneme Haiz Sulak Alan olmak üzere toplam 93 tescilli sulak alan bulunmaktadır. Uluabat Gölü Sulak Alanı, 15.04.1998 tarihinde “Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alan” olarak adlandırılan “Ramsar Alanı” ilan edilerek koruma altına alınmıştır. Geniş sazlıklar ve nilüfer yataklarına sahip olan Uluabat Gölü, 2000 yılında Küresel Doğa Fonu’nun (Global Nature Fund) “Uluslararası Yaşayan Göller Ağı”na dahil edilmiştir ve ülkemizde bu unvana sahip üç gölden ilki olma özelliğini taşımaktadır.

Uluabat Gölü, içinde yer aldığı havzanın ekosistemiyle bütünleşik, biyolojik çeşitliliği zengin, yaşayan bir göl olarak ekolojik ve kültürel mirasımız, zenginliğimiz, geleceğimizdir. Leylek ve Nilüfer çiçekleriyle sembolleşmiş Uluabat Gölü, aynı zamanda türü tehlikede olan yılan balığı, su samuru ve Uluabat’a endemik olan cüce ringa balığına ev sahipliği yapmaktadır. Yaşayan göller statüsündeki Uluabat, bugün çeşitli faktörler sebebiyle can çekmekte, ölüme gitmektedir.

5 Şubat 2022 tarihinde, Uluabat’a sahip çıkmak için, Uluabat Sulak Alan Çalıştayı’nda bir araya geldik. Çalıştay, Nilüfer Belediyesi ve Nilüfer Kent Konseyi’nin ev sahipliğinde, Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar 2. Bölge Müdürlüğü Bursa Şube Müdürlüğü, Bursa Uludağ Üniversitesi,

Bursa Teknik Üniversitesi, Doğader, Ekoder, Gölyazı Balıkçı Kadınları Yardımlaşma Derneği, Gölyazı Su Ürünleri Kooperatifi ve Gölyazı Turizm Geliştirme Kooperatifi'nin katılım ve destekleriyle, Gölyazı Kültürevi'nde gerçekleştirildi. Çalıştayın 1. ve 2. oturumunda bilim insanlarının yaptıkları sunumlarda, Uluabat Gölünün geçmişi, bugünü ve geleceği, Türkiye'nin sulak alanlarının mevcut durumu, iklim değişikliğinin sulak alanlara etkisi, Uluabat Gölü Sulak Alan Yönetim Planı, Uluabat Gölünü tehdit eden unsurlar ve çeşitli çözüm önerileri aktarıldı. Çalıştayın son bölümündeysen, "Uluabat'a Sahip Çıkıyoruz Forumu" gerçekleştirildi ve Uluabat Gölünün korunmasına yönelik yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve yurttaşlar tarafından çeşitli fikirler paylaşarak somut adımlar konuşuldu.

"Bugünden itibaren tedbir almazsak, Uluabat'ın geleceği tehlikededir"

Yapılan sunumlardan hareketle, günümüzde Uluabat Gölünün karşı karşıya olduğu çeşitli sorunları şöyle sıralamak mümkün:

- Uluabat Gölü, tarımsal, evsel ve endüstriyel atıklarla kirlenmektedir.
- Göl havzasında, çok sayıda yerleşim yeri, fabrika, iş yeri, mezbaha, mandıra, tarım arazisi, maden ocakları bulunmaktadır. Bunların oluşturduğu atıklar, gölün kirlenmesinde esas faktör olarak tanımlanmaktadır.
- Mevcutta 17 yerleşim yeri bulunan göl kıyısında yapılaşma ve nüfus yoğunluğu kontrolsüz bir şekilde artmaktadır.
- Göl havzasında bulunan maden ocakları, göldeki katı madde konsantrasyonunun artmasına sebep olmaktadır. Havzada bulunan kum ve taş ocaklarından askıda madde taşınması yoluyla göl kirlenmektedir.
- Göl havzasında, yoğun pestisit kullanımına dayanan endüstriyel tarım faaliyetleri, gölün kirlenmesinde başlıca kaynaklar arasında yer almaktadır. Göl suyunda azot ve fosfor miktarında aşırı artış tespit edilmiştir.
- Göl havzasına yakın yerde kurulmuş olan otoyol, göl suyunda kurşun miktarının artmasına sebep olan bir kirlenme etkenidir.
- Göl biyoçeşitliliğinin bozulmasında bir etken, gölde aşırı avlanma ve kaçak bir şekilde göle bırakılan istilacı türlerin (örn. İsrail sazanı) dengeyi bozmasıdır.
- Kentsel hava kirliliği, göl ekosisteminin bozulmasında önemli bir etkindir.
- Küresel iklim değişikliği, göl seviyesinde azalmaya yol açmaktadır. Ayrıca, Mustafakemalpaşa Çayı yoluyla göle taşınan sediman, gölün güney ve güney batısında karasallaşmaya yol açmaktadır.
- Su kalitesinde yaşanan bozulma, suyun bulanıklaşması, göldeki biyoçeşitliliğin bozulmasının hem etkeni hem de sonucu olarak kendini göstermektedir.

Özetle, iklim krizi koşullarında, yoğun endüstriyel faaliyetlerin baskısı altında olan Uluabat Gölü, ağır metal kirliliği yaşamakta, bu durum bir yandan nesli tehlikede olan canlıların yaşam alanlarının yitirilmesine sebep olmakta, bir yandan da geçimini göl ekosistemi üzerinden sağlayan kesimlerin koşullarını kırılganlaştırmaktadır.

İklim değişikliğine ve mevcut endüstriyel kirliliğe bağlı olarak yapılan senaryolar, mevcut kullanım biçimlerinin sürmesi ve yaygınlaşması halinde Uluabat Gölünün önümüzdeki 30-50 sene içerisinde sulak alan vasfını yitireceğini göstermektedir.

“Hep beraber koruyacağız”

Çalıştay, Uluabat Gölünün koruma ve geleceğe taşıma noktasında bir iradenin açığa çıkmasına vesile olmuştur. Uluabat Gölü havzasının koruma ve yönetim planlarının takip edilmesi ve müdahil olunması, yanlış su kullanımının, tarımsal faaliyetlerin, endüstri ve enerji projelerinin yarattığı etkiler karşısında durulması için, göl ekosisteminden faydalanan ve gölün korunmasından sorumlu tüm kesimlerin bir araya gelmesi ve somut adımlar atarak gölü koruması noktasında önemli bir ihtiyaç olduğunu tespit etmiştir.

“Başka bir Uluabat yok”

Ön yargısız bir şekilde, siyasi çıkarları aşan, disiplinler arası bir bakış açısıyla, bölgede yaşayan halkın aktif ve etkin katılımına dayanan bir koruma-kullanma süreci işletildiğinde, Türkiye ve Gezegen için önemli bir ekolojik varlık olan Uluabat Gölü korunabilir.

“Uluabat için Eylem Zamanı”

Bugüne kadar Uluabat Gölüne yönelik yapılan çeşitli çalışmaların somutlaşması ve eyleme geçmesi, gölün korunması açısından elzem görünmektedir.

Bu amaçla, kirliliği önleyici tedbirlerin alınması hayati görünmektedir.

- Bölgede pestisit kullanımının azaltılması hayatidir. Ekolojik tarım teşvik edilmeli, iklim değişikliği karşısında, çevre ve halk sağlığını koruyan agroekolojik pratiklerin yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.
- Gölün temizlenmesi için gerçekçi çalışmalar yapılmalı ve hayata geçirilmelidir.
- Kontrolsüz ve denetimsiz sanayileşme, çarpık kentleşme, nüfus artışı ve büyüme karşısında, ekosistemin ve toplumun sağlığını koruyan, kontrollü, planlı, katılımcı ve denetlenebilir politikalar hayata geçirilmelidir.

“Uluabat Çalışma Grubu”

Uluabat Gölünü, bu göl içinde yaşayan canlıları biz yaratmadık. Gölün kirlenmesinde, göl ekosisteminde yaşayan canlıların neslinin tükenmesinde en temel etken, insan faaliyetleri olarak görünmektedir.

5 Şubat 2022 tarihinde, ortak paydamız olan Uluabat Gölünü korumak için bir araya geldik.

Uluabat Gölünün yaşayan bir göl olarak devam etmesini istiyoruz.

Bu amaçla;

- Uluabat Gölünün mevcut durumunu ve geleceğini ilgilendiren kararları, Uluabat Gölü Yönetim Planını izlemek, halkın katılımını teşvik etmek ve sağlamak,
- Göl ekosisteminin korunmasında hafıza oluşturmak, gölün korunmasına yönelik farkındalık oluşturmak,
- Göl havzasındaki yerleşimlerin gölün korunmasında ortak iradesini güçlendirmek ve desteklemek,
- Yaşayan Göller Ağı'nı Nilüfer'de ağırlamak ve uluslararası kamuoyunun Uluabat için farkındalığını güçlendirmek,
- Gerekli hukuki süreçleri takip etmek,
- Bilimsel çalışmalar yapmak ve yapılan çalışmaları etkin bir güce dönüştürmek,

Uluabat Gölünü korumak ve yaşatmak için, Uluabat Çalışma Grubu adı altında bir araya geldiğimizi kamuoyuna duyuruyoruz.

5 Şubat 2022

Gölyazı, Nilüfer

